

השיעור השנתי מרבינו לע"נ מרנא החזו"א

כפי שנמסר בשליחותו ובנוכחותו ע"י בנו חביבו הגרי"ש שליט"א

בענין שביעית בזה"ז לדעת הרמב"ם אם הוא מה"ת או מדרבנן בגיטין ל"ו ובקידושין ל"ח וברי"ש מו"ק א"י רבי אומר וזה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים בזמן שאין אתה משמט קרקע אין אתה משמט כספים,

ויש בזה ג' פירושים, רש"י בגיטין פ"ל דשניהם מיירי בשמיטה של שביעית, ופשיטא ליה דשמיטת קרקעות אינה נוהגת בזה"ז מהא דירושלמי פ"י דשביעית ה"ב שני שמיטין הללו שמיטה ויובל בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהג ד"ת פסקו יובלות שמיטה נוהגת מדבריהם, אבל זה רק על שמיטת קרקעות אבל על שמיטת הכספים שהיא חובת הגוף לא ידעיל, וע"ז יליף רבי דהוקשו שמיטת כספים לשמיטת קרקעות, ותוס' שם מפרשים בשם ר"ת דדרשא דרבי היינו הדרשא דהירושלמי ושמיטת קרקעות קרי רבי ליובל שהשדות חוזרות לבעליהן, ושמיטת כספים דרבי היינו כל מצוות שביעית,

אלא לפי שביובל אינו נוהג שמיטת כספים כמש"כ הרמב"ם בספ"י משמו"י ושאר דיני שביעית נוהג ביובל, קרי ליה לשביעית שמיטת כספים, ולפי"ז רבי מקיש שמיטה ליובל, ובזה"ז שאין יובל כי אין כל יושביה עליה, אינו נוהג שביעית, בין שמיטת קרקע בין שמיטת כספים,

והרמב"ם בפ"ט משמו"י ה"ב מפרש כפ"י ר"ת בזמן שאתה משמט קרקע הכוונה יובל, אבל הא דקאמר רבי בזמן שאתה משמט כספים בזה פ"י הרמב"ם דוקא שמיטת כספים, כי היא דמיא ליובל שהקרקעות חוזרות לגמרי לבעלים וכן הכספים חוזרים לגמרי ללוה, אבל על שמיטת קרקעות בשביעית אין היקש ליובל,

ולפי"ז הכ"מ למד דדעת הרמב"ם דחרישה וזריעה בשביעית בזה"ז הוא מדאורייתא, וכבר הקשו ממו"ק דף ב' דאי' להדיא דחרישה וזריעה הוא מדרבנן בזה"ז, וכ"כ הר"י קורקוס שמצא כת"י הרמב"ם ש"כ בהדיא דחרישה וזריעה בזה"ז הוא מדרבנן, ומש"כ הרמב"ם שמיטת כספים, משום דקראי מיירו שם בשמיטת כספים, אבל ה"ה שמיטת קרקע שא"א לחלק ביניהן,

וראיתי באחרונים שהביאו עוד ראי' מרמב"ם פ"ב משמו"י שכותב שלעת"ל בביאה שלישית יתחילו למנות מחדש שמיטין ויובלות, ואם אי' דנשאר הקדושה על חרישה וזריעה למה יצטרכו למנות מחדש, ויש לדחות אך אינני רוצה להאריך בזה כעת,

מיהו עיקר הדבר תמוה כיון דפסק הרמב"ם בספ"א מתרומות דתרומה בבית שני מדרבנן דבעי ביאת כולכם כמו בחלה, איך יתכן דשביעית יהא דאורייתא ובירו' שביעית פ"י ה"ב אמרי' איפכא אפ"י למ"ד תרו"מ מה"ת מודה בשביעית שהיא מדבריהם, ובירו' דמאי פ"ב ה"א ובשביעית פ"ח ה"ד ובספ"ט א"י דשביעית בזה"ז דרבנן לעבודת קרקע, וצ"ע.

דרך פיקודיך

פנינים על פרשת שבוע

אמאי לא נזכר בתורה עריכת האש ע"י אברהם

ויקוז אברהם את עצי וכו', ויקוז בידו את האש וכו', הנה האש והעצים וכו', ויערוך את העצים ויעקוד וכו', מומעל לעצים (כ"ב ט').

שאלה: צ"ב, מדוע לא נזכר שערך ג"כ את האש, ושנעקד יצחק ג"כ על האש. (ובאמת בהושענות להושענא רבא נאמר: "למען בן הנעקד על עצים ואש", וכן בסליחות עקידה, וכן בפרקי דרבי אליעזר פל"א. אך צ"ב מדוע עכ"פ בפסוק לא נזכר זה).

תשובה: האש החזיק בידו מוכן להניח.

(אריה שאג)

♦♦♦

האם יצחק הבין שהוא הקרבן

הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיִה הַשֶּׁה לְעֹלָה (כ"ב ז')

יש לתמוה מדוע רק עכשיו אחרי שלוש ימים שהלכו, שאל יצחק אַיִה הַשֶּׁה לְעֹלָה, מדוע לא שאל זאת מתחילה, מיד כשביקע אברהם עצי עולה (פס' ג'), גם צריך להבין מה שאברהם ענה לו, אֶלְקִים יְרָאָה לֹא הַשֶּׁה לְעֹלָה בְּנִי.

ויש לומר:

כל הזמן יצחק הבין שהוא השה לעולה, אבל כשאברהם הניח עליו את עצי העולה (פסוק ו'), הבין שהוא לא הקרבן כי הרי אסור להשתמש בקרבן (פסחים ס"ו ב'), לכן שאל אַיִה הַשֶּׁה לְעֹלָה.

ועל זה השיב לו אברהם "אֶלְקִים יְרָאָה לֹא הַשֶּׁה לְעֹלָה בְּנִי", שעדין לא הקדשתי אותך לקרבן, ולכן מותר לשים עליך את העצים.

♦♦♦

אחד מספרי האחרונים על פרשת השבוע החביבים אצל רבינו, הוא ספר "חנוכת התורה" מהרבי ר' העשיל מקראקא, גם הדרש הנ"ל מובא בספר הזה, ורבינו בספרו טעמא דקרא, רומז שיתכן שראה אותו שם. והיה רגיל לומר מזה פעמים רבות בסעודות שבת.

ונביא משם עוד גריגר נאה, כמדומה שגם אותו היה אומר רבינו בשמו:

הלכה היא: אונן פסול לעבודה (זבחים ט"ז א') לפי זה ניתן להבין את הפסוק (כ"ב ז') וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִי וַיֹּאמֶר אָבִי, כלומר מפני שאתה אבִי, איך תשחט אותי והלא תהיה מיד אונן ולא תוכל להמשיך בעבודה, וע"כ דאין הכונה לשחוט אותי, ולכן שאל יצחק:

הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים, הנה הרי יש כאן אש ועצים וכיון דאין הכוונה לשחוט אותי, מעתה, וַאֲיִה הַשֶּׁה לְעֹלָה?

והשיב לו אברהם, אֶלְקִים יְרָאָה לֹא הַשֶּׁה לְעֹלָה בְּנִי, והסביר רבינו שליט"א, שהיות וכך הוא ציווי ה' להקריב באנינות, הרי מצותו בכך, ואין כאן שום סרך איסור (עפ"י הבנת).

(שבענו מטובך)

דברי זיכרון

יום השנה לרבנותינו מרנא החזו"א זיע"א, ומרנא אבי עזרי זיע"א

השבוע חל יארצייט רבותינו מרנא חזון איש זיע"א ומרנא אבי עזרי זיע"א, מהם זכה יבדל"ח רבן של ישראל לינוק תורה ודרכי החיים, הכבוד הגול ששרר בין רבותינו זיע"א ליבדל"ח רבינו ידוע בשער בת רבים, החזו"א זיע"א כבר ראה ברבינו בזמן בחרותו כאחד מגדולי הדור, ולפני אירוסי רבינו כתב מרנא החזו"א: מרא דכולא תלמודא, ופעם שראה את רבינו מחכה בגשם לרכב, אמר החזו"א לנהגו הרה"ג ר' טוביה שכטר: הש"ס מתרטב, וביקשו להכניסו לרכב, סיפר הגר"ג הוניגסברג שאמר לו פעם רבי יחזקאל ברטלר זצ"ל, שבזמן החזון איש, כשרבינו שליט"א היה צעיר, הלך פעם לתשליך בנהר רחוק, אולי בירקון. באו אנשים ואמרו למרן החזון איש שרבינו שליט"א הלך לומר תשליך במקום כה רחוק, האם יש בזה בזבוז זמן בשביל תשליך. אמר להם מרן החזון איש, "מה אכפת לכם שהוא הספיק בינתיים חצי ש"ס!".

רבינו נוהג בהליכות חייו כמנהגי החזו"א, ובכל דרכיו דרכו ומשנת החזו"א עומד לנגד עיניו, מרנא אילת השחר זיע"א ראה ביבדל"ח רבינו כמעתיק השמועה ממרנא החזו"א, רבינו מידי שנה מסר שיעור מיוחד לע"נ החזו"א [השיעור המלא בעמוד הראשון], ועולה לציונו, חשוב מאד היה לרבינו שבית החזו"א ימשיך לפכות בו קול התורה, וכמה וכמה פעמים יצא מגדרו למען ת"ת תשב"ר לחלצו מקשיים, וכשא' הפעמים אף טרח רבינו והגיע להשתתף בכינוס חירום יחד עם מרנא רשכבה"ג אילת השחר זיע"א, רבינו מרן פוסק הדור הגר"ג זיע"א, ויבדל"ח מרן ראש הישיבה שהתקיים בתוך התלמוד תורה.

רבינו הכיר לראשונה את מרנא אבי עזרי מתקופת לימודו בישיבת לומז'א, שתקופה שימש אבי עזרי שם כר"מ, ומאז קשר הדוק וכבוד גדול שרר ביניהם, בפטירת הקה"י זיע"א כשאבי עזרי זיע"א הספידו אמר עליו: הניח בן כמותו, בכינוס הקמת דגל התורה ביד אליהו נכנס יחד יד ביד עם רשכבה"ג מרנא פוה"ד הגרי"ש זיע"א, ורשכבה"ג מרנא אילת השחר זיע"א ויבדל"ח רבן של ישראל, והבהיר אז לעין כל המשך הנהגת הדורות בו רוצה, ובכינוס דגל התורה בתשנ"ב לאחר שדאג שרבינו ישתתף בכינוס, התבטא בפני האלפים בהאי לישיבא: אין לי כח לדבר, אני רק נטפל לדבר מצווה, ברוך השם יושבים כאן גדולים, גדולי ישראל, אפשר הכי גדול מה שיש לנו בעולם שלנו, בהלכה ובכל דבר, איזה תלמיד חכם ששואלים בכל מקום ואומר, דרך ארץ בשבילו, ובסיום נאומו ביקש מיד את רבינו, וחזר שוב ושוב "או איז ר' חיים", ושוחחו בחיבה. רבינו עמד בעוז לימין הנהגת אבי עזרי, ויצא מגדרו בהשתתפותו בכינוסי הבחירות ע"פ בקשתו המפורשת של אבי עזרי, ודאג אז רבות למען ביסוס הקמת מפעלותיו של מרנא אבי עזרי זיע"א, ובהקמת דגל התורה כשהגיעו נציגי התנועה לקבל את ברכת הדרך אמר להם רבינו: מען טוט לשם שמים איז דא סיעתא דשמיא, נו אז די ראש ישיבה מיינט לשם שמים איז קיין ספק נישט - כשעושים לשם שם שמיים יש סיעתא דשמיא, ושהראש ישיבה מתכוון לשם שמיים אין כל ספק, וכן הוזה.

רבינו התפעל מאד מאהבת האמת הגדולה של אבי עזרי, רבינו סיפר פעם בהתפעלות: שבעת לומדו בישיבת לומז'א באחד השיעורים שמסר אבי עזרי מערכה שלימה וחדש בה חידוש גדול, ובחור אחד מצא פירכא ליסוד, אבי עזרי לא חס על כבודו והלך בחור אחר בחור ואמר שהשיעור כללי שמסר היה טעות, דבר מעניין שבספרו שונה הלכות שהוציא רבינו ליקוט ממשנ"ב ומהחזו"א הביא גם את פסקי אבי עזרי לגודל הערכתו אליו.

יהי רצון שנזכה ללכת בדרכיהם הגדולים של רבותינו מוסרי התורה זיע"א ונזכה כבר לראותם בקרוב בעת יקיצו וירננו שוכני עפר בקרוב אכ"ר.

"מהאנשים הכי קרובים אלי" - הרה"ג ר' שמעון ברכר זצ"ל

בעש"ק האחרון קיבלנו הבשורה הקשה, בהסתלקות מגדולי מחזיקי עולם התורה הרה"ג ר' שמעון ברכר זצ"ל, מקורבו של יבדל"ח רבינו, הפקיר הכל בשביל להתקרב לשכינה [כפי ששמענו בשם ת"ח א' מליקווד], לן באהלה של תורה שעות ארוכות מידי יום אחר תפילת שחרית כוונתיקין וברכת כהנים אצל בני עדות המזרח כפי שרבינו הדריכו, באמצע הסדר לא נתן שידברו איתו בשום אופן שיחה בטילה, וכששאלו דבר הנצרך ענה עניני אבל ממש ראו עליו שהפריע לו מאד מאד ההפסקה, תמך וסייע רבות בהוצאת ספרי רבינו ובני משפחתו,

זכה לקרבה גדולה מרבינו, היה מגיע במיוחד לארץ לבקר את רבינו במועדים. ולפני חג הפסח היה מגיע לאפיית מצות עם רבינו במאפייה של 'בורר' בבני ברק, וכמה וכמה פעמים רבינו אף הגיע לבקרו בחגים בדירתו בירושלים, זכה, אחרי ששימש גדולי התורה באמריקה, להגיע לפסגה, שרבינו שליט"א הסכים לתת לו זמן מיוחד להציע ספקותיו בלימוד לפניו, וככה היה יושב ולומד עד שהצטבר אצלו חבילה שאלות והיה קם ונוסע לשאול את רבינו שליט"א להכרעה, הגדירו אחד מידידיו: היחס הפנימי שלו בינו לבין עצמו אודות מרן שה"ת שליט"א היה פשוט אצלו שמרן קודם לכל מה שנוגע לו אישית וזה היה ניכר על הפנים שלו כל הזמן בכל צעד בחיים שלו, תמך רבות בתורה וסייע בחסדים רבים החסד היה טבוע בדמו, עד שמקבלי החסד הרגישו זאת כדבר המובן מאליו,

רבינו טרח והשתתף במסע הלוייה למעלה משעה, ובמלך ההספדים רבינו פרץ בבכי, הגר"א מן בהספדו הביא ששמע מרבינו עליו: "הוא היה מהאנשים הכי קרובים אלי", רבינו ציין את הצניעות והיראת שמיים של המנוח, המנוח נקבר בקרבת מקום להרבנית הצדקנית ע"ה רעיית יבדל"ח רבינו, יה"ר שזכויותיו הגדולות יעמדו לו לגורלו לקץ הימין לזכות לשכר הרב הצפון לצדיקים משמיא.

לתרומות והנצחות ניתן לפנות
לפלאפון — 052-760-6474

יו"ל ע"י קו דרך אמונה: 0799-211-666
לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com
הגיליון יו"ל בסיוע עמותת "נעשה אדם" ע.ר. 580652063